

Відгук

**офіційного опонента про дисертаційне
дослідження Щекотиліної Наталії Федорівни
«Педагогічні умови підготовки майбутніх
учителів фізичної культури до індивідуальної
роботи з учнями в умовах інклюзії», подане на
здобуття наукового ступеня кандидата
педагогічних наук за спеціальністю
13.00.04 – теорія і методика професійної освіти**

Здоров'язбережувальний вимір вітчизняної освіти нині набув особливої значущості за сучасних євроінтеграційних процесів, які підвищують особистісно-професійну роль вчителя фізичної культури. А це загострює проблематику підготовки майбутніх учителів, особливо в аспекті індивідуально-спрямованої фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями. У такій площині важко переоцінити своєчасність звернення Н.Ф. Щекотиліної до ресурсів освітнього процесу закладів вищої освіти. Виключна значущість обраної здобувачкою теми дослідження, понад усе, зумовлена форматом дослідницького пошуку: дослідити потенціал університетської підготовки майбутніх учителів фізичної культури до індивідуальної роботи з учнями, які перебувають в особливому освітньому середовищі – в умовах інклюзії. А це, зрозуміло, складає підвищений науковий інтерес з огляду на пріоритети Нової української школи та домінанти концепції розвитку вітчизняної педагогічної освіти.

Аналіз дисертаційного дослідження Н.Ф. Щекотиліної дозволяє стверджувати про незаперечність його новизни, оскільки в ньому вперше визначено та науково обґрунтовано педагогічні умови як змістове ядро моделі конструктивної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до індивідуальної роботи з учнями в умовах інклюзії, стратегією розгортання якої передбачено спрогнозований педагогічний результат - позитивна

динаміка рівнів готовності студентів щодо окресленого сегмента майбутньої професійної діяльності. Якщо ж оцінювати дисертаційне дослідження здобувачки ще й за таким маркером новизни як «подальшого розвитку набули», то маємо усі підстави стверджувати, що йдеться про суттєве вдосконалення традиційних технологій професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури через їх збагачення діагностувальним інструментарієм та практико-орієнтовними підходами щодо здатності забезпечувати атрибутиви безбар'єрного освітнього середовища вітчизняного загальноосвітнього закладу.

Цілковито очевидним є й практичне значення проведеного Н.Ф. Щекотиліної дослідження, що вбачається передусім у розробці навчально-методичних матеріалів, котрі можуть бути використані не лише під час викладання елективного курсу «Основи підготовки майбутніх учителів фізичної культури до індивідуальної роботи з учнями в умовах інклюзії», фахових дисциплін, а й у процесі навчально-методичного супроводу різновиду практики майбутніх педагогів, у системі неперервного особистісно-професійного вдосконалення.

Вважаємо, що здобувачці вдалося чітко визначити і цілком умотивовано представити науковий апарат дослідження. Усі наукознавчі складові нею сформульовано коректно. На наш погляд, структура дисертаційної роботи достатньо повно і переконливо відтворює логіку дослідницького задуму та основні результати дослідження.

У першому розділі - *«Теоретичні засади підготовки майбутніх учителів фізичної культури до індивідуальної роботи з учнями в умовах інклюзії»* - із опертям на результати наукового дискурсу висвітлено новий ракурс осмислення проблематики інклюзії та здатності майбутнього педагога до ефективної професійної діяльності. Нам імпонує авторська позиція щодо науково-теоретичної інтерпретації феномена інклюзія та трактування принципу інклюзії (зокрема, у сенсі залучення до освітнього процесу не лише

дітей з обмеженими можливостями здоров'я, а й з іншими відмінностями, несхожістю, унікальністю і неповторністю). Здобувачка виявляє належний рівень наукової ерудиції й при визначенні конструкту «діти з особливими освітніми потребами». При цьому вона із знанням справи та опертям на результати аналізу наукових розвідок не лише вітчизняних учених, а й дослідників зарубіжжя, окреслює чітку авторську позицію щодо змістовного наповнення понять «підготовка», «готовність», «індивідуалізація», «індивідуальна робота». А це додає дисертаційному дослідженню ознак конструктивності, адже ж науковий фонд із порушеної проблеми рясніє різноманітними інтерпретаціями. У цьому зв'язку привертають значну увагу, з одного боку, осмислення індивідуального підходу в якості методологічної платформи дослідження, де контекстом виступає триада «індивідуальність, індивідуалізація, індивідуальна робота», а, з іншого - цілком умотивоване визначення результатом професійної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури до індивідуальної роботи з учнями в умовах інклюзії саме його готовності, де ключовими виступають прагнення особистості конструювати моделі й алгоритми безбар'єрного освітнього середовища, а також здатність і планувати (моделювати, розробляти, реалізувати, координувати), і варіювати (контролювати, верифікувати) різні види індивідуальної роботи з учнями в умовах інклюзії.

Можна вітати досить вдалу, на наш погляд, спробу здобувачки у третьому підрозділі першого розділу обґрунтувати сукупність необхідних і достатніх педагогічних умов, реалізація яких у закладі вищої освіти забезпечує здатність майбутніх учителів фізичної культури до педагогічно доцільної індивідуальної роботи з учнями в умовах інклюзії.

Н.Ф. Щекотиліна має рацію, акцентуючи увагу на моделі індивідуального освітнього про файлу (EdID) як інноваційного підходу до набуття здобувачами якісної вищої фізкультурної освіти, адже ж йдеться про задіяність в освітньому процесі механізмів формування і підтримки

допитливості, креативності, цілепокладання. Показовим у цьому плані вважаємо матеріал, котрий сконденсовано на с.103-106 тексту дисертації.

Другий розділ- *«Експериментальне дослідження підготовки майбутніх учителів до індивідуальної роботи з учнями в умовах інклюзії»*- створює досить повне уявлення про ґрунтовність проведеного педагогічного експерименту. Окреслений аспект влучно, як нам видається, відтворює змістове наповнення таблиці 2.1 (с.141 тексту дисертації), оскільки тут, за цілком умотивованою логікою («компонент - критерій - показники - засоби діагностики»), висвітлено взаємозв'язок, взаємозумовленість і взаємозалежність теоретичного й технологічного концептів дослідження.

Нам імponує і те, що в дисертаційній роботі авторка прописує чітку стратегію розгортання суто експериментального задуму - в розрізі відповідних етапів (теоретико-інтерпретаційний, функційно-реалізаційний, конструювально-творчий). Особливо показовим у цьому плані вважаємо матеріал, котрий систематизовано у вигляді рисунку (див. с.174 тексту дисертації, с.12 тексту автореферату).

Позитивно оцінюючи вцілому дисертаційне дослідження Н.Ф.Щекотиліної, все ж маємо вказати на деякі недоліки; сфокусувати увагу на побажаннях та дискусійних питаннях.

1. Нам видається недостатньо вдалою редакція другої педагогічної умови (цитую: «концентрація уваги студентів на здоров'язберезувальному сегменті індивідуальної роботи з учнями в умовах інклюзії»). Педагогічно доцільно забезпечувати усвідомлення студентами на рівні переконань імператива індивідуальної роботи з учнями в умовах інклюзії.

Недосконалою вважаємо й назву одного з компонентів структури готовності майбутнього вчителя фізичної культури до досліджуваної сфери професійної діяльності – «індивідуальний компонент». Адже ж природньо постає питання такого змісту: індивідуальний по відношенню до чого (кого)?

2. Вважаємо, що дисертаційне дослідження набуло б ще більшої фундаментальності якби в ньому повніше були б використані ресурси компетентнісного підходу.

3. У тексті і дисертації, і автореферату належна увага приділена аналізу існуючих дефінітивних інтерпретацій і різнотлумачень базових понять дослідження. Натомість бракує деталізації авторської позиції щодо наукового статусу поняття «підготовленість», котрим здобувачка досить активно послуговується (див. схему «Алгоритм побудови індивідуальної траєкторії фізичної підготовленості»; с.207 тексту дисертації).

4. Прописуючи практичне значення одержаних результатів (див. с.22-23 тексту дисертації, с.4-5 тексту автореферату), дисертантка акцентує на оптимізації процесу формування у студентів саме відповідних умінь. На наше переконання, практична цінність дослідження є значно ширшою, адже ж у результаті запровадженого експериментального підходу (див. другий розділ дисертації) правомірно вбачати позитивну динаміку розвитку особистісно-професійної здатності здобувачів вищої фізкультурної освіти розробляти стратегії щодо успішної соціалізації дітей з особливими освітніми потребами.

5. Потребує уточнення такий аспект: чим умотивована потреба на робочих сторінках дисертації робити у посиланні на доробок деяких науковців із окресленням лише їх прізвищ, а інших- із конкретизацією ще й імен дослідників (див. с.71, с.78, с.89 та ін.).

6. Недоречним вважаємо використання у науковому тексті лексіом на кшталт «думаємо» (с.74, с.100), «хочемо відмітити» (с.79), «як говорить експерт» (с.104).

Натомість зазначені зауваження та побажання не ставлять під сумнів високу загальну оцінку дисертаційного дослідження.

Робота є завершеним самостійним, цілісним дослідженням. Визначені в ньому мета і завдання знайшли відображення у 20 публікаціях автора, з яких

6 статей у наукових фахових виданнях, 2 публікації у періодичному науковому виданні.

Зміст автореферату відображає структуру, основні положення, результати та висновки дисертаційної роботи.

Актуальність дослідження, зміст, наукова новизна, теоретична та практична значущість, використані методи та вірогідність висновків відповідають п.10,12,13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013р. (№567) зі змінами, вимогам, що ставляться до робіт, поданих на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. Здобувачка - Наталя Федорівна Щекотиліна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент,
доктор педагогічних наук

проф. Кічук Н.В.

Підпис доктора педагогічних наук, професора, декана педагогічного факультету Ізмаїльського державного гуманітарного університету Кічук Н.В. засвідчую.

Начальник відділу кадрів

Омельченко Г.М.